СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 298. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 23-го грудня 1935. — VOL. XLIII. No. 298. Jersey City, N. J., Monday, December 23, 1935. THREE CENTS

ЗАСТІЙ У ПРОМИСЛІ ЧЕРЕЗ СУД

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний синдик федерального уряду виступив з публичним домаганням до найвищого суду Злучених Держав видати якнайскорше рішення в справі конституційности закона Ґофія про мягкий вуголь, бо, мовляв, цілий рух у цьому промислі здержаний через непевність, чи цей закон годиться з конституцією.

Синдикат просить суд поминути всі вступні формальности та приступати якнайскорше до вирішення основного питання.

БИЗНЕСИ ДАЮТЬ ВПЕРШЕ РІЗДВЯНІ БОНУСИ.

ШІКАҐО. — Новинкарські бюра ствердили, що купецькі й промислові підприемства почали цього року вперше від початку депресії давати передсвяточні бонуси своїм робітникам.

Рівночасно звернено увагу на те, що бонуси часто досить поважні; вони сягають від заплати за один тиждень до заплати за пів року, а в деяких випадках аж до заплати за цілий рік.

РОЗКРИЛИ НОВИЙ РЕКЕТ.

НЮ ЙОРК. — Спеціяльні аґенти федеральної мешкальної адміністрації розвели кампанію проти нового рекету, котрий повстав десь кілька місяців тому, а котрого жертвою впало вже багато осіб.

Показується, що обманці представляють себе за федеральних урядників мешкального бюра та натягають на ріжні способи власників домів, що добиваються позичок на доми від федерального уряду.

Досі вже арештовано тут трох рекетірів.

КОРАБЕЛЬ РОЗБИВ МАЯК.

БОСТОН. — Британський товаровий корабель „Севен Сіз Спрей" наїхав на морську ліхтарню, що стоїть при вїзді до бостонського порту, та значно її ушкодив.

Як корабель „Севен Сіз Спрей" пригольовано до доків, уряд Злучених Держав заарештував його, домагаючися 20,000 долярів відшкодування. Корабель теж має поважні шкоди; його керовий апарат зіпсутий.

Подія скоїлася в ясну погоду й тому виглядає дуже загадочною. Кажуть, що хтось уложив у керове колесо корабля залізний друк і керманич не міг навернути корабля, як корабель підплив під маяк. Кружляють теж чутки, що корабель возив амуніцію для Італії та впав жертвою саботажу.

ЗУДАРЕННЯ ОМНІБУСА Й ЗАЛІЗНИЧОГО ПОЇЗДУ.

ГОЛБРУК (Лонґ Айленд). — У пятницю коло 8-мої години рано наїхав поспішний поїзд залізниці Лонґ Айленд на перехрестю залізниці з Бродвеєм на омнібус, що віз багато шкільної дітвори.

Троє дітей згинуло на місці. Двоє інших дітей та моторовий омнібусу вийшли з тяжкими покаліченнями.

Поїзд їхав зі скорістю 60—65 миль на годину. Перехрестя залізниці з гостинцем не має тут ніякої захорони понад те, що коло перехрестя стоїть таблиця з написом: Стань, дивись, слухай!

НАГІНКА НЮЙОРСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ НА ЗЛОЧИНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Супроти того, що в Ню Йорку знов піднялася хвиля злочинів, міська поліція почала широку нагінку за всякого роду бандитами.

Шукають тепер 2,400 злочинців.

Спеціяльну увагу поліції звертає на себе зріст злочинств серед молоді. Заряди шкіл кажуть, що переповнення шкіл є одною з причин цього явища.

РОЗСЛІДИ СМЕРТЕЙ АКТОРОК.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Лава присяжних суддів коронера (урядового лікаря, покликаного розглядати загадочні смерти) закінчила вже своє слідство над смертю фільмової зірки Тельми Тод. Судді видали рішення, що на їх думку тут було самогубство.

Лавникам предложено докази, що Тельма Тод була на забаві в суботу дуже пригноблена.

Всетаки лавники не виключали, що тут не було самогубство, а якесь хитре вбивство.

У Сан Франсіско лава присяжних суддів коронера покінчила слідство над смертю бувшої оперетковоі акторки з Ню Йорку, пані Ольги Стек. Лавники й тут прийшли до переконання, що це було самогубство. Перед лавою ставало багато свідків з зізнаннями, що пані Стек іще від кількох літ говорила часто про наміри самогубства, і то якраз у цей спосіб, у який вона тепер згинула.

ЗА ВБИВСТВО РЕДАКТОРА.

МИНЕАПОЛИС.—Велика лава присяжних суддів постановила поставити на суд Ізадора Блуменфелда, як виновника вбивства редактора Волтера Лиґета.

Блуменфелд фіґурує як продавець алькогольних напитків. Він відома постать у світі злочинців, де його називають „Кид Кен". Як на вбивника Лиґета показують на нього жінка вбитого й Веслі Андерш, що припадково бачив „Кида Кена", як стріляв до Лиґета.

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Зближається кінець року, а з ним і річні замкнення всього діловодства головної канцелярії У. Н. Союза. Отже щоб головна канцелярія могла викінчити річні звідомлення на час, взиваємо всі відділи прислати аплікації про приняття в члени та місячні фінансові рекордові звіти за грудень НАЙДАЛІ ДО 28-го ГРУДНЯ.

Ті відділи, які не пришлють належитостей до 28-го грудня, не будуть вчислені до фінансового звідомлення за цей рік, бо згідно з домаганням державної контролі стейту Ню Джерзі, яка провірювала майно У. Н. Союза в липні цього року, повинні бути зготовлені фінансові річні замкнення тільки на підставі тих належитостей, які були прислані до головної канцелярії перед кінцем місяця.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗА.

АКЦІЯ БУДОВИ КОСТЕЛІВ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Недавно посвячено новий польський костел у майже чисто українському селі Лабовій на Лемківщині. Збудовано його заходами новосандецького Т. С. Л. та коштом дідича Навоєвої, ґр. Стадніцького. В дальшому пляні мають будувати костели в таких лемківських селах, як Усте Руське, Ждин, Кампна, Барвінок і т. д. З українського боку не видно заходів, щоб протиставили польським костелам акцію будови українських церков.

ПАМЯТНИК КУХАРЕВІ.

Містечко Віленев-Соне на Рів'єрі має право до слави як місце уродження найславнішого французького кухаря, Ескофіє. Ескофіє є м. ін. творцем мороженого „Мельба", названого в честь австралійської співачки Гелен Портер Альсторґ, що виступала під псевдонімом Мельба. Тепер родинне містечко Ескові є вирішило поставити йому памятник. Є це другий зчерги у Франції памятник мистцеві ґастрономії (недавно поставлено памятник винахідниці сира).

ХОЧУТЬ ПЛАТИТИ УРЯДОВЦЯМ ВІДПОВІДНО ДО ВЕЛИЧИНИ РОДИНИ.

У бразилійськім конґресі мають незадовго внести проєкт закона, щоб урядовцям держави платити відповідно до величини родини. Кождий урядовець має мати основну платню, а крім цього 100 мільрейсів за кождого члена родини.

БОЯТЬСЯ ЦЕРКВИ.

На останнім конґресі Комінтерну обговорювано між іншим справу поборювання церкви й релігії. Ще Ленін навчав, що найбільшим ворогом комунізму є католицька церква. Недавно розіслав Комінтерн інструкції всім партійцям у буржуазних державах, щоб використовували кожну нагоду вступати до всіх релігійних організацій, навіть до церковних братств, щоб там вести „освідомлюючу" (читай: розкладову) працю.

НОЖИКИ ДО ГОЛЕННЯ ЗІ СКЛА.

Одна заграинчна гута започаткувала виріб ножиків до голення зі скла. Ці ножики мають бути дуже дешеві і незвичайно гнучкі. У всякому разі напевно мають одну прикмету: не ржавіють.

„УКРАЇНІЗАЦІЯ".

В Харкові і Києві появилися два нові щоденники московською мовою: „Харковскій Рабочій" і „Большевик".

НОВА ПЄСА О. ОЛЕСЯ.

Відомий письменник о. Олесь виготовив нову пєсу: „Шиночок на передмісті". Його пєсу „Обітована земля", яку тепер ставить театр „Заграва" й яка всюди стрічається з великим зацікавленням, перекладають на німецьку мову.

ПАНТОФЛІ — ПРИЧИНОЮ ПЕРЕРВИ В НАУЦІ.

Директорка жіночої ґімназії в Перемишлі, п. Пантовська, доручила ученицям до кількох днів купити собі відповідні пантофлі. Учениці не вспіли в означеному часі виконати розпорядку директорки (просто тому, що таких пантофлів, яких вона вимагала, не було можна дістати). В звязку з цим директорка на кілька днів перервала науку в ґімназії.

САМОГУБСТВО ЛІКАРКИ З СОРОМУ.

В яській (Румунія) породільні „Ґреґоріян" стався траґічний випадок. Начальна лікарка, д-р Лучія Борча, перевела тяжку операцію на жінці священика Тіту з повіту Фалчів. Після операції хора приослабла. Виходячи з породільні, д-р Борча запорядила, щоб хора мала спокій.

За якийсь час стан хорої погіршав і її чоловік звернувся в розпуці до д-ра Абурела. Цей обслідив стан хорої в приявї студентів медецини, як це є звичай при всяких тяжких випадках.

Другого дня д-р Борча довідалася, що сталося в її неприявності в породільні, робила гострі викиди лікарці, що робила саме службу, докторці Елвірі Ґирняца, й дала їй понадто ще в лице в прияві студентів медицини й публики.

Ображена д-р Ґирняца зімліла в руках старшої повитухи. Прийшовши до себе, вона відїхала, плачучи, додому. Чоловік її, адвокат, що саме проходив дорогою, побачив жінку заплакану. Передчуваючи якесь лихо, він скоро вернувся додому. Тимчасом лікарка вислала своїх двоє дітей до сусідньої родини і затруїлась. Чоловік відвіз її до клініки проф. д-ра Енеску, але всяка лікарська поміч була даремна й вона померла на руках чоловіка.

Д-р Борча й д-р Абурел є кандидатами суперниками на катедру, опорожнену по проф. Заґареску-Караман, що з яського перейшов до букарештенського університету.

Через це суперництво пішла на той світ 33-літня многонадійна лікарка. — Чоловік передав справу прокураторії проти д-ра Борчя.

МАСИ ЖІНОК ПОБИРАЮТЬ „ПАЙКИ".

Голова адміністрації надзвичайної допомоги в Ню Йорку каже, що в цім місті є тепер 42,000 жінок, що побирають допомоги, а що могли би працювати, якби можна дістати роботу.

НАВІТЬ „РУССКИМ" ЗАБАГАТО.

У селі Чертежі, пов. Сянік, є стара церковця, що стоїть під охороною краєвого консерватора. Колись хотіли чертежани цю церкву розібрати і поставити нову, але їм цього не дозволили, бо церква має свою вартість як старовинна памятка. Недавно приїхав у село о. Масцюх і йому церква не подобалася. Тому почав на проповіді гримати на чертежан, що не покрили церкви бляхою та не перебудували її. Це знову озлобило селян, а коли при кінці Служби Божої правлячий священик почав співати „многолітствіє" о. Масцюхові, ніхто не хотів співати, так, що це „многолітствіє" відспівав тільки священик та дяк. Навіть „русским" було забагато того, що о. Масцюх втручується до справ, що на них не розуміється.

ТРОЯЧКИ В БАРАЦІ ДЛЯ БЕЗДОМНИХ.

Жінка сезонового робітника Ліна Дурст, що мешкає в міських бараках у Львові, вродила 16-го листопаду ц. р. троячки жіночого полу, з яких одно неживе.

Д-Р Ю. ПОЛЯНСЬКИЙ ВІЗИТАТОРОМ.

Львівська шкільна кураторія іменувала відомого нашого вченого-ґеольоґа, д-ра Юрія Полянського, візитатором. Нотуючи цю вістку, можемо з зацікавленням підкреслити, що таке многоважне й відповідальне з культурно-національного огляду становище припало якраз д-рові Ю. Полянському, що визначив себе не тільки як учений-дослідник, але й як зразковий громадянин.

ВІТРЯКОВА ЕЛЄКТРІВНЯ.

Вже віддавна морочили собі винахідники голови, як би то використати вітер як найдешевшу енерґію. Були вже деякі спроби примінення вітряків для електрівень, одначе безуспішні.

Аж ось тепер німецький інжинір Тойберт запроектував вітрякову електрівню на зовсім нових підставах. Саме тепер закінчують під Берліном будову електрівні з силою 100 кільоватів. Відбір енерґії відбувається за посередництвом чотирьох крил вітряка, які самочинно наставляються в залежності від скорости й напрямку вітру. Вісь крил завішена на 100-метровій висоті, значить там, де вітри вже устійнені.

Надмір електричної енерґії зужитковують до т. зв. електролізи води, а витворений тим способом водень використовуватимуть тоді, коли приміром стихнуть вітри. Вітрякові електрівні — це визволення зпід залежности від погонових матеріялів (вугля, нафти тощо), позатим вони зменшують кошти продукції електричного струму бодай на половину, не вимагають розгалуження електричних проводів, бо там, де є більше запотребування на електрику, можна побудувати більшу скількість вітраків.

ПЕРЕРВА У ВАРШАВСЬКІМ ПРОЦЕСІ

ВАРШАВА (Польща). — З приводу латинського Різдва перервано карну розправу за вбивство міністра Перацького. Дальший тяг розправи зачнеться дня 27. грудня. Надіються, що розправа скінчиться ще перед українським Різдвом. Перший зачне промовляти польський прокуратор. Надіються, що говоритиме цілий день.

ІНСТАЛЯЦІЯ НОВОГО РЕКТОРА УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Дня 13. грудня відбулась у великій авдиторії фільософічного факультету Карлового Університету святочна інсталяція нового ректора Українського Вільного Університету проф. д-ра Олександра Колесси, що заняв місце уступившого ректора, проф. д-ра Івана Горбачевського. З тої нагоди новий ректор виголосив виклад на тему: Драмована історія України середини XVII століття.

ВАЦЬО БУДЗИНОВСЬКИЙ У СПОМИНАХ.

ЛЬВІВ. — У „Новім Часі" друкує письменник Петро Карманський свої спогади про ріжних наших письменників під заголовком „Сторінки вчорашнього". Між іншими згадує теж там і за „Вацю", себто Вячеслава Будзиновського. Каже, що раз зустрів Будзиновський одного з наших поетів, що все тільки сумні вірші писав, і так висипався:

„А шляг би вас трафив! То ви такий гарний панич, здоровий і румяний, у піковій камізельці й з дзиґаром у кишені, — і ви такі сумні вірші пишете?! Плачете за дівчиною, так, як би того цвіту було на світі так мало! Аґі на вас!"

А як вибрали його послом до парляменту, то він тим „панам", що нібито вважали його за „хлопа", сказав таке:

„Кажуть, що ми хлопи та й не будемо вміти поводитися з панами в парляменті. Кажуть, що не знатимемо, до чого вживають сплювачок і плюватимемо на паркети. Справді, сплювачок ми не потребуємо. Нам доволі міністерських пик".

З ВИКЛАДУ „ПРО ІДЕОЛЬОҐІЮ М. ДРАГОМАНОВА".

СТАНИСЛАВІВ. — На повищу тему виголосив виклад д-р К. Чехович, що прийшов до висновку, що на цілу систему ідей цього духового провідника великої частини української інтеліґенції складається теорія фільософічного матеріялізму і безбожництва у сфері метафізичній, теорія комунізму у сфері суспільно-економічній і теорія „анархізму" (бездержавности) у сфері суспільно-політичній. Все те, говорив прелеґент, вяжеться в одну цілість зі своєрідним русофільством Драгоманова, що привело його до дуже активної пропаґанди на користь всеросійської культури, нібито спільної для росіян і українців. Це його русофільство визначається пошаною для простонародньої української мови і для української реґіональної літератури. У можливість самостійної української літератури, науки і політики Драгоманів не вірив і завзято боровся проти всіх українських самостійників.

ДЯКУЮТЬ ПАДЕРЕВСЬКОМУ.

ЛЬВІВ. — У великім міськім театрі влаштували поляки величаву академію з нагоди ювилею І. Падеревського. Дякували йому між іншим головно за його польський патріотизм та за все, що він зробив для відбудови Польщі.

ПРО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ДУХОВЕНСТВА В СОВЄТАХ.

РИМ. — Ватиканський офіційний орган „Осерваторе Романо" подає за націстичною брошурою Ґебельса ближчі дані про релігійні переслідування в Совєтах. Між іншим подано там, що до 1930 року вимордувано в Совєтах 31 епископів, 1,600 священиків і 7,000 монахів. Примирають у тюрмах: 48 епископів, 3,700 священиків і 8,000 монахів і монахинь.

Міжнародне бюро боротьби з Третім Інтернаціоналом подало у своїм бюлетині з 6 серпня 1935 р., що в Росії арештовано назагал коло 40,000 духовників.

АНГЛІЯ ПОБОЮЄТЬСЯ ЗА ЄГИПЕТ.

АЛЕКСАНДРІЯ (Єгипет). — В пристані є тепер коло 80 воєнних британських кораблів. Це перший раз в історії зібрано тут таку велитенську силу. З Англії надходять щораз нові кораблі з муніцією і свіжими транспортами жовнірів. Літаки відбувають кожного дня вправи. Населення підготовляють на випадок атаку з літаків. Все те викликує переполох, бо люди рахуються з тим, що треба надіятися англійсько-італійського конфлікту і наїзду Італії з боку Лібії та летунського бомбардування з боку італійських летунських ескадр, що розташовані на островах Середземного моря.

НОВИЙ ГОТЕЛЬ У МОСКВІ — ЯК У БУРЖУЇВ.

МОСКВА. — Побудовано „Московський Совєтський Готель" на 1,200 кімнат, а в кождій кімнаті є радіо і ванна до купання. Ціна кімнат виносить від 23 рублів за одну кімнату.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОХОРОНЕНИЙ ПЛЯН МИРА

Останніми днями світ був свідком незвичайної події. Перед цілим просто світом скомпромітувалися соромно представники двох великих держав: Анґлії й Франції. Невидане це видовище тому, що, як сказав один анґлійський письменник, анґлійський дипльомат має бути не тільки аґентом уряду, але видовищем: він має так вести себе публично, щоб на всіх робило це враження, що це велика людина представляє велику державу. Тимчасом тут ці великі люди, що мають представляти велику силу, поводяться так, що самі мусять перед світом виразно відкликати свої врочисті заяви.

Як відомо, анґлійський міністер заграничних справ, Гор, та французький міністер Ляваль виступили з „пляном мира" для полагодження італійсько-етіопської війни, та пропонували в цім пляні, щоб Етіопія добровільно відступила Італії більше ніж половину своєї території, а за те Італія щоб дала їй коридор, себто вузьку смужечку землі з доступом до моря. Цей плян викликав немале здивування не тільки в світі, але й у самій Франції, а ще більше в Анґлії, де якраз при останніх виборах урядові кандидати кандидували на програму Ліґи Націй, себто гострих санкцій проти Італії. Виглядало це на віроломство уряду супроти власних виборців, коли представник уряду за границями краю заявився проти програми уряду, на яку уряд кандидував перед виборцями.

Цим разом обурення народу в Анґлії було таке сильне, що уряд мусів від пляну відступити. Міністер Гор, що виступив з пляном, уступив з уряду, а премієр міністрів, Болдвин, у парляменті отверто признався, що, попираючи плян, він грубо помилявся. Лише з тяжкою бідою вдалось урядові вратуватися перед осудом парляменту, що його пропонувала партія праці, що тепер в опозиції.

Анґлійська ситуація відбилася й на французькім уряді Ляваля. Він думав скріпити свою позицію, показуючи в одній руці, як одного заяця, гарний союз з Анґлією, а в другій руці приязнь Італії, якої Франції треба для противаги Німеччині. Замісць цього він показує нині дві порожні руки.

Між преріжними цікавими виясненнями ситуації треба зазначити чутку, що, мовляв, анґлійський уряд пішов на плян мира за намовою анґлійського короля, на котрого знов вплинув король Італії, що „робив" через короля Бельґії. Чи так воно є, не скоро довідаємося, хоч поведінка анґлійського премієра вказувала би на це пояснення. Якщо воно так, то старий анґлійський лис, за якого мали Болдвина, показався зовсім не лисом. Його всі вважали за людину твердого характеру, а з цеї події він вийшов не тільки з надшарпаним характером, але як людина, що не розуміє часів, бо замісць слухати виборців, слухав корони, котра в Анґлії лише настільки має значіння, наскільки прислухується до голосу мас.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВІДКІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(16)

ДЕВЯТИЙ ДЕНЬ ВАРШАВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Переслухання дальших свідків.

Після того приступлено до переслухання дальших свідків.

Зізнає пшодовнік поліції **Кусьнерський.** Оповідає про те, як йому передала робітниця з фірми Іґнатовського знайдений патрон.

Про бомбу.

Черговий свідок — **Вевюра,** підмайстер школи військових зброемайстрів, описує подрібно вигляд бомби, її конструкцію і складові частини вибухового матеріялу.

Свідок стверджує, що бомба мала безпечник, який не допускав до передчасного вибуху. Потім вияснює свідок, чому бомба не вибухла. Це спричинила парафіна, якою висмаровано внутрішні части бомби, і кавчук, яким кінчилась рурка.

На запит **д-ра Шлапака** свідок вияснює, що бомба нагадувала набій, якого вживають підчас верчення гірники. Про такі набої знає свідок з підручників.

Опісля складала зізнання **Емілія Кашерова,** в якої мешкав Скваричевський - Лебедь. Винаймаючи мешкання, показав їй військову книжку і сказав, що приїхав зі Львова на студії. Мешкав у свідка до 15. чи 16. червня. Того дня вийшов раненько, не поснідавши, чого перед тим ніколи не робив, і більше вже не вернувся.

Сваричевський-Лебедь виходив постійно зранку й вертався пізно вечором. До нього приходила якась жінка, яку представив їй за наречену. Раз прийшла до її субльокатора ґазета в опасці, зі Львова чи з Кракова.

В день убивства бачила Кашерова свого субльокатора в год. 9 рано. Не пригадує собі, чи завважала щонебудь особливого.

Про замах довідалася підчас проходу, в год. 4-тій пополудні. Відсутність субльокатора спостерегла щойно на другий день, коли служниця внесла снідання, а Лебедя в хаті не було. Субльокатор залишив валізу й деякі річи в шафі. На третій день прийшла від Сваричевського листівка з Ґдині. Свідок відписала, однак лист повернувся назад, бо виявилося, що адреса була фальшива.

Від своєї сестри Ґлінценштайнової довідалася, що в день убивства Сваричевський дуже хвилювався, згадуючи про вбивство міністра.

Предсідник велить свідкові поглянути на лаву підсудних і сказати, чи пізнає свого субльокатора. Свідок показує на Лебедя.

На запит прокуратора **Желенського,** стверджує свідок, що до кімнати, яку мав Лебедь, можна було входити з входової клтіки й тому можливе, що Сваричевський сам відчиняв своїй нареченій. Вигляду нареченої свідок не пригадує собі.

Тому, що свідок не пригадує собі деяких подробиць, суд відчитує зізнання, зложені Кашеровою в слідстві. Свідок оті зізнання потверджує.

На прохання **д-ра Ганкевича** свідок доглянув в обв. Гнатківській подібність до нареченої Лебедя.

Щодо ґазети, то наскільки собі свідок пригадує, це була польська ґазета.

Черговий свідок — **Францішек Борський,** залізничий ревізор, зізнає, що дня 6 серпня конролював білет Климишина і ствердив, що назвище на академічній знижці підроблене. Це видалося свідкові підозріле, тимбільше, що на тій знижці було багато чехословацьких печаток. Климишин заявив свідкові, що подорожує, як турист. Коли свідок звернув Климишинові увагу, що не виглядає на туриста, Климишин показав свій наплечник, кажучи, що в ньому є туристичне вбрання. На думку свідка, в наплечнику не було вбрання, бо наплечник не був випханий. Климишин їхав тоді до Тешина. Свідок записав собі число леґітимації і „доводу". Після провірки в університеті виявилося, що знижка є власністю Норберта Деми. На стації в Бельську хотів свідок звернутись до поліції, однак виявилося, що в міжчасі Климишин зник.

На візвання предсідника, щоб свідок пізнав Климишина, той зпочатку показує на підсудного Карпинця, однак потім з цілою рішучістю вказує на підс. Климишина.

КОРОННИЙ СВІДОК.

Маріян Хомранський, інспектор поліції і начальник слідчого уряду в Катовицях, подрібно оповідав про пачкування української нелеґальщини з Чехословаччини до Польщі.

На підставі інформацій із заграничних джерел свідок зарядив обсервацію граничнгоо відтинка польсько - чехословацького, де пачкування найкраще процвітало.

Найбільше насичення пачкарства припадає на 1933 р. З того самого інформаційного джерела прийшли дані про те, що на терені Чехословаччини, а особливо в Празі, в Моравській Остраві і на чехословацько-польському й чесько-німецькому гограниччю відбуваються постійні зібрання, пачкування, нелеґальщина, тощо. Транспорти важили нерідко до 60 кг.

Дня 6. січня 1934 р. отримав свідок вістку, що з Праги вислано на польську територію транспорт „Сурми" і канадійського „Українського Голосу". Ця пересилка нібито важила 60 кґ. По той транспорт мали приїхати курієри з Кракова. Свідок зарядив нагляд. У висліді його повідомлено свідка, що якийсь мужчина перейшов ріку Ользу з пакунком і передав його якимсь двом осібнякам. Один з них був вищий, другий нижчий ростом. Невідомі всіли до таксівки, за ними вслід поїхали аґенти. Перед Бельском таксівка з „вивядовцями" здефектувала так, що дальша обсервація не допровадила до нічого.

Дальше подає свідок, на підставі інформації, що в Празі знаходиться екзекутива О. У. Н., а її керовником на Польщу є Ярослав Барановський.

Крім нього в акції брали участь інж. Сціборський і Полянський, які давали вказівки й утримували звязок зі Львовом і Краковом, пересилаючи аґітаційні брошури, й давали саботажні інструкції. Барановський порозумівся з керовником на терені Східньої Галичини.

Пачкування з Чехословаччини процвітало роками. Перервалось трохи від 1931 р., залежно від того, які були взаємовідносини Польщі з Чехословаччиною, і як ділали репресійні середники польських властей.

В 1932 р. утримував звязок з Климишином якийсь Клюзевич. Конференції відбувались у ріжних місцях у Чехословаччині.

Одна така конференція відбулася в серпні і на ній обговорювано справу сильніших транспортів бібули й вибухових матеріялів до Східньої Галичини. Друга конференція відбулася з кінцем вересня, чи теж з початком жовтня 1933. Участь брали: Барановський і Климишин. І там обговорювано справу транспортів. Тоді виразно говорено про якусь акцію на терені советського консуляту. В звязку з тим Сціборський і Барановський поеревезли до Польщі два пакунки з револьверами й набоями. Незадовго доконано в львівському консуляті замаху.

Джерело, з якого свідок черпав інформації, було певне. Свідок обсадив границю, однак замісць виловити всі особи на місці, волів вдоволятись наглядом над ними, щоб таким чином дійти до революційних осереків у Львові і в Кракові. Порозумівся в тій справі з відповідними чинниками в тих двох містах, зорганізував службу для викриття звязкових, як теж складниць нелеґальщини й вибухових матеріялів.

Після обговорення історії орґанізації свідок подрібно передає перебіг нарад ОУН, що велись головно в чеськім Тешині:

Дня 2. лютого 1934 відбулася в чеськім Тешині конференція, на яку приїхав Климишин. Учасники конференції вернулись до Польщі, а разом з ними і Ярослав Барановський, за яким у Польщі глядають. Барановський побув у Польщі кілька днів, після чого повернувсь у Чехословаччину. Леґітимувався картою „Товарджиства Татржаньскеґо". Ведучи слідство, свідок переконався, що леґітимація була фальшива. Її вживав Барановський, як теж і ті, що з ним контактувались.

Підчас цілої обсервації ствердив, що впродовж 6 місяців надіслано на терен Кракова і Львова біля 600 кґ. бібули.

В грудні 1933 р. вислано з Праги рукописи курсів вишколу ОУН. Перепачкуванням занялись Климишин і Карпинець.

В лютім 1934 отримав свідок інформації, що транспорт є в дорозі; зарядив нагляд, „вивядовци" не відступали ані на крок Климишина й Карпинця, які забрали в чеськім Тешині пакунки до таксівки. По дорозі затрималися в місцевості Каменіца, де в ресторані Ґабрися переладували баґаж на віз і повезли до Кракова, до мешкання Климишина. Стзерджено теж, що складниці бібули були у Львові, при вул. св. Софії 22 і при вул. Листопада 7.

Свідок згадує теж про Анну Чемеринську, висланницю Барановського, для таких матеріялів, що не могли йти з масовими транспортами, щоб не дістатися в руки поліції.

В серпні 1933 р. знову прибув Климишин до чеського Тешина й пішов до свойого мешкання, при вул. Фриштацькій. Там залишив невеличкий пакунок. Виявилося, що Климишин дав припоручення вислати той пакунок до Праги, на адресу: „Розбудова Нації".

Востаннє був Карпинець і Климишин в чеськім Тешині в червні 1934 р., після ліквідації ОУН на терені Східньої Галичини. А з Праги й далі висилано матеріяли; між іншим до вересня 1934 прийшло ще 5 посилок часописів і летючок.

Згідно з інформаціями свідка, підчас одної конференції в Чехословаччині Барановський нібито сказав, що найкраще йшла „робота" в 1933 р.

Після ліквідації ОУН у Львові повстала паніка. Орґанізатори звернули тоді увагу на відтинок біля Закопаного, для пачкування. Контакт з Чехословаччиною існує до сьогодні.

В липні 1934 жалувався Барановський, що хвилево не можна „нічого робити", бо брак людей, які дотепер працювали. Не виявив, що сталося; заявляв скрізь, що Климишин не може працювати, бо „хворий".

В серпні говорив Барановський, що Климишина арештовано, однак має від нього „ґрипс", у якому той пище, що про Тешин нічого не сказав, і що можна бути спокійним.

В год. 13-тій зарядив предсідник одногодинну перерву.

По перерві свідок вияснює ролі Карпинця і Климишина в ОУН. Все те знає свідок на підставі інформацій. На конференції в чеськім Тешині в 1932 р. виступав ще осібняк, який мав псевдонім „Орсоляк". Свідок подає, що коли показав свойому **інформаторові зза границі** між ріжними знимками теж знимку Бандери, інформатор **пізнав його як одного з учасників конференції.** Це була конференція в справі замаху на советського консуля.

Потім відчитав свідок урядовий документ, яким стверджується, що Бандеру затримано підчас нелеґального переходу граничного мосту в Тешині.

На запит обв. Горбового свідок подає, що ідентичність Барановського і Сціборського устійнено шляхом розвідки й обсервації.

ДЕСЯТЬ ЛІТ ОБСЕРВАЦІЇ.

Д-р Шлапак питає, як довго тревала обсервація пачкування пропаґандної літератури.

Свідок зізнає, що обсервація тревала приблизно 10 літ.

На дальший запит д-ра Шлапака, чи може подати назвище заграничного інформатора, свідок заслонюється урядовою таємницею.

Д-р Шлапак ставить внесок, звернений до влади свідка, щоб його звільнили від таємниці. По нараді трибунал внесок відкинув.

Свідок **Ґрабовський,** пшодовнік Поліції Паньствовей, оповідає, як він слідкував за перевозом літератури від січня 1934. Пізнає Климешина, а про Карпинця твердить, що він подібний до чоловіка, якого знав, як Карпинця.

Свідки **Ян Слуґа, Ян Кондерля і Кароль Сікора** — політичні розвідчики, зізнають теж про обсервацію над перевозом літератури; а шофери **Піш, Бялек і Вуйцік** кажуть, що возили Климишина кілька разів до Тешина.

Емілія Ліниця зізнає, що Спольський просив її завести машину до писання до Кракова й віддати Климишинові. Розмови з Климишином не вела. Климишин дав їй лист для Спольського, але той лист десь зник. Чи на поліції, чи ще в поїзді, не знає.

Запитана предсідником, чи пізнає Климишина, дивиться на лаву підсудних і не пізнає.

На запит прокуратора заперечує, буцімто оповідала Спольському, **що вона зїла лист від Климишина.**

Ірина Хомяк, наречена підсудного Малюци, відмовилася зізнавати по польськи і її зізнання відчитують. Вона в Кракові переписувала на машині статті до краєвих видань ОУН.

Свідок з Покуття.

З черги зізнає начальник слідчого уряду з Коломиї, **Томаш Белянов.**

Він широко розповідає про діяльність ОУН на Покутті і про пачкування літератури з Ясіння до Ворохти.

Згадує Мигаля, Гнатківську, Колінка, Барицького, Кузьмівну, Сеньчука, Клемпушів, Безгрішного, Онищука. Про останнього згадує, що перед 2-ма місяцями виїхав невідомо куди.

Мигаль питає свідка, звідки він знає, що він (Мигаль) займався перевозом лтієратури від 1931 р.

Свідок: З довірочних інформацій і з зізнань Онищука.

На тім розправу відложено до пятниці.

(Далі буде).

Т. Микитин.

ПЕРЕМОГА

Це були три елеґантні, старші вже мужчини. Знались здавна.

Припадок звів їх в одному купе.

Колеса ваґону вистукували одноманітну мельодію. Розмова не клеїлася.

На балачку про перегони і жінки були заповажні. Політика цікавила їх мало. Хтось запропонував розказувати по черзі, яку найбільшу перемогу осягнув він над самим собою.

— Я — зачав перший — вратував життя свойому ворогові. Це була моя найбільша перемога над собою.

— Я говорив другий — відкинув славу і титули тому, що мої погляди не погоджувалися з поглядами людей, при яких допомозі я став би славний. Це була найбільша перемога бо над власною амбіцією.

Оба ждали, що розкаже третій знайомий, Роджер.

А він витяг із портфелю злинялу знимку мужчини з високим чолом і трохи розсіяним поглядом.

— Цей чоловік був колись моїм найкращим другом — говорив. — Я любив його, як тільки може любити правдивий друг друга. І я вбив його.

Оба мужчини відсунулися від нього.

— Ха! ха! ха! — засміявся з болем у голосі Роджер. Ви гидуєте мною? Та вперед вислухайте... Ви знаєте, скільки страждань переніс мій край за волю?

Оба притакнули.

— І знаєте, як знущалися над нами анґлійці? Знаєте, як міліони людей гинули тільки за це, що любили свою вбогу Ірляндію і не хотіли її відректися. Там кожна пядь землі зрошена кровю мучеників; там цілий край — це одно цвинтарище. Та ми, поки не вибороли волі, ніколи не падали на дусі. Кров за кров. Отверто встоятись не було в нас сили. Своїх ворогів нищили ми нишком. У нас було тайне товариство „Білих хлопців". Неодного анґлійця-тирана вислало воно на той світ. Я також належав до нього. І він. Йому на імя було Роберт. Та нараз із Робертом почало діятися щось незвичайне. Він стався розсіяний, збайдужнів, опустився.

— Друже! — запитав я раз його. — Що з тобою?

Він спаленів, та не відповів нічого.

Недовго потім анґлійська поліція захопила у свої руки кількох визначних провідників „Білих хлопців".

Це сталося серед таких дивних обставин, що ясне було, що їх хтось зрадив.

Та знайти зрадника було прямо неможливістю.

Аж раз вечором я мимоходом зачув таку розмову:

— Час мені йти — говорив жіночий голос. — Дай список!

— Останься ще хвильку! — просив її мужчина.

Я здрігнувся. Це був голос Роберта.

— Не можу. На мене ждуть — нетерпеливилася жінка.

— Я не можу! Не можу! Зрозумій! — заквилів нараз мужчина. — Там будуть завтра мої найкращі друзі.

Жінка випростувалася.

— Ти не хочеш? Обійдеться! Більше мене не побачиш. Прощавай!

Вона відвернулася від нього й ніби була готова відійти.

Сяйво місяця впало їй на обличчя.

Вона, та жінка-шпигунка була на вдивовижу гарна.

— Стій! — зупинив її мужчина. — На, бери!

Він подав їй листок паперу.

Вона жадібно вхопила папір та заховала в торбинку.

— Завтра можемо побачитися! — кинула ніби в заплату й побігла.

Що ділось у моїй душі, не буду розказувати.

Роберт усе ще стояв і дивився вперед за шпигункою.

Я підійшов до Роберта.

— Ти зрадник! — крикнув я здавленим з болю та ненависти голосом.

Із його грудей вихопився болючий стогін. Він не тікав. Стояв, як закамянілий, неначе ждав на те, що буде далі.

Я дріжучою рукою приложив йому до чола дуло револьверу.

— Відклич завтрішнє засідання комітету „Білих хлопців". Там зроблять на вас засідку. Я дав їй список — заговорив нараз напричуд спокійно. — І прости мені, друже, та не згадуй нікому про мене, нехай у молодих серцях не загніжджується зневіра. Прощавай! Я знаю, що ти не подаси мені руки навіть перед смертю.

Мене щось здавило за горло. До очей силою тиснулися сльози. Яж так його любив. Я чув, що ще хвилина і я готов...

І я натиснув курок...

Гукнув стріл і мій приятель звалися мертвий до моїх ніг.

Роджер замовк.

— Ви поступили справедливо! — закликав один із заслуханих мужчин.

Та другий мобуть був більше сентиментальний; він завважив:

— Ця людина була вашим другом. Ви не були покликані до того, щоби бути її суддею і катом. Навіть революційний суд міг його виправдати. Жінка й обовязок не все ходять у парі.

Уста Роджера болючо затиснулися й вишептали одно-одніське слово: „Батьківщина".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Уряд 210 від. У. Н. Союза, Ню Йорк, Н. Й. — Дуже радо помістимо Вашу резолюцію проти фашистів-окупантів Західньої України, якщо дозволите вичислити всіх окупантів українських земель включно до Советів та запротестуєте теж і проти советсько-московської влади на Великій Україні.

ДО ШАНОВНОГО ЧЛЕНСТВА У. Н. СОЮЗА

Переглядаючи звіти, надіслані поодинокими відділами У. Н. Союза для поміщення їх у Пропамятній Книзі, можна завважити, що в них бракує згадки за тих, що дійсно заслужилися для Союзової справи, себто за тих, що придбали для Союза більше число членів. А чейже маємо між членством, між живими і мерцями, поважне число тих народних робітників, що їх наділено за їхню працю на Союзовім полі золотими медалями, перстенями, грошевими нагородами, похвальними листами і т. п. Щоб це направити і дати можність Шановним Членам і Відділам У. Н. Союза доповнити звіти громад і відділів у той спосіб, щоб згадати в них про тих Союзовців, котрі причинилися до розбудови організації признанням для неї більшого числа членів, просимо надсилати оті доповнення до редакції „Свободи" найдалі до 15-го СІЧНЯ 1936 РОКУ. По тім речинці буде неможливо узглядняти додатки, бо матеріял піде до друку. Просимо на це памятати і до цього застосуватись.

Редакція „Пропамятної Книги У. Н. Союза".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НАША „ВИЩА КЛЯСА".

Американський автор Джан О'Гара написав книжку під дивним наголовком: „Ботерфілд Ейт".

„Ботерфілд Ейт" — це перша частина телефонічних нумерів багатих людей, що живуть на модній Парк Евені, де місячне комірне за апартамент виноситься вище, ніж кінцевий річний зарібок американського робітника.

Критики признають, що О'Гара знає добре суспільну верству, про котру пише. І як він представляє цю верству, що вважається за вищу клясу Америки?

Це все люди, що родилися багачами. Мали нагоду дістати освіту в найкращих школах краю чи поза краєм. Належать до „порядних клюбів". Зносяться з найвизначнішими людьми, очевидно в їх розумінню.

Автор представляє фактами, що одиноким вищим осягом тих людей є запиватися. Вони просто живуть у стані повного затуплення. Ніяких вищих людських почувань, приязни, любови, вони не знають. Ідеали? Їх вони мають чотири: дістати гроші, дістати напитися, піти до ліжка, піти в купіль. Коли їх міряти мірою нормальних людей, то вони показуються недорослими до цеї міри. Їх життя — це щось у роді животіння тварин, нижчих від людини.

ТІ ЗЕМЛЕТРУСИ.

Московські газети з середини жовтня розписуються про землетрус у Таджікістані, за Кавказом.

У капіталістичних газетах не були вістки про це, але не було про них ніяких коментарів.

Якби так землетрус трапився поза Росією, то зараз большевики писалиб: ось до чого доводить капіталістичний лад.

ЧИЯ ЗАСЛУГА?

З приводу вибору Едварда Бенеша на уряд президента Чехословацької республіки газети ще раз поміщують його життєпис.

У життєписі, писанім заграничним кореспондентом „Ню Йорк Таймсу", говориться: „Його родичі були бідні селяни, але він дістав добру освіту в народніх школах, в гімназії та на факультеті фільософії в університеті в Празі, де оплати були низькі, а то й зовсім даровані, коли студент був бідний".

Читаючи ці слова, читач мимоволі, себто без застанови, набере враження, що то за порядний нарід були чехи ще в передвоєнних часах, що вчили бідних студентів таким дешевим коштом. На ділі в Празі університет був дешевий, як кожний інший університет в Австрії. Чому цього не сказати? Говориться там про „габсбурське ярмо". Чомуж не сказати й про „габсбурські школи"?

Як говоримо проти вовка, то говорім і за вовка.

МОЛОДІСТЬ І РЕВОЛЮЦІЯ.

У нас частенько стрічається балачку наших ворогів, що на чолі українського руху стояли в часі кризи молоді люди.

У життєписі Бенеша подано, що він мав 34 роки, як обняв тяжкий уряд міністра заграничних справ молодої Чехословаччини. І справився з ним добре.

Таксамо історія американської революції каже, що пересічний вік провідників цеї революції був нижче 30 літ.

КОЛИСЬ І НИНІ.

У життєписі пишеться про те, як то Бенеш у часах світової війни вештався через границі держав на фальшиві пашпорти.

Нині він переслідує всіх тих, що їздять на фальшиві пашпорти.

Дивно? Скажете: нові почести—нові обичаї? Та не конче. Адже нападають нині на українських революціонерів навіть ті, що колись самі себе представляли за українських революціонерів.

Видно, що навіть нових почестей не треба, щоб змінити поведінку людини.

Попит.

Пані переглядає папери дівчини, яку хоче приняти на службу: Та я бачу, що у двох місяцях ви три рази міняли службу?!

— Нехай це вас не бентежить, пані. Це тільки доказ, який є попит за мною.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ІСТОН, ПА.

Листопадове Свято.

Заходом укр. греко-кат. парохії і товариств відсвятковано концертом 24. листопада 17-літню річницю відродження української державности на землях Західньої України.

На свято прибули всі ті, що дорожать памяттю Листопадових Днів. Вечором О. Колтуцький відправив панахиду над уставленою могилою з березовим хрестом в асисті молодих хлопців і дівчат зі світлом. Священик виголосив коротку проповідь над могилою і зясував, що в тій могилі спочиває тільки тіло, а дух геройський перенісся до нас. Підчас панахиди співав хор. При кінці панахиди хор відспівав „Боже великий єдиний". По панахиді всі учасники свята удалися до церковної салі, удекорованої жовто-синими лентами. Над сценою виднів напис „Слава Борцям".

Вступне слово виголосив о. Колтуцький. Відчитавши програму свята, змалював силу традиції Листопадових Днів.

Хор під управою дяковчителя Володимира Романкова відспівав: Летіла куля, Ой впав стрілець, Почаївська Мати Божа.

Опісля був живий образ: могила, а над могилою плаче мати за своїм сином.

Святочний реферат виголосив старшина Української Армії, Дмитро Галичин. Бесідник переповів три важніші доби з історії боротьби нашого народу за визволення своєї державы, а зупинився ширше над першим листопадом з 1918 р. Бесідник підніс своєю промовою ще більше національного духа і загрів до боротьби за визволення своєї держави.

По рефераті переведено збірку на інвалідів.

Опісля деклямували: Іван Терлецький, Анна Яворська, Стефанія Возьна і Міля Янік. Дуети „Стоїть явір" і „Україно", відспівали Марія Романюк і Анна Яворська.

Потім виступив знову хор і відспівав: „Ой на горі там женці жнуть, і „Боже великий". А на кінець всі учасники свята разом з хором відспівали „Ще не вмерла Україна".

Всі точки публика нагороджувала оплесками. Свято випало гарно. Збірка принесла $33. По відтягненню розходу вислано $28 на інвалідів до краю через Обєднання.

Жертвували: Тов. ім. Б. Хельницького, від. 137 У. Н. Союза, $5; по $1: о. М. Колтуцький, В. Романків, Д. Гаврилич, І. Терлецький, М. Колодруб, І. Верисюк, В. Беднарський, М. Петела, Дм. Верисюк, М. Загоруйко, І. Гаврилович, Ст. Терлецький і М. Підгайний; Т. Цимбалістий 75 ц.; по 50 ц.: Ст. Карп, Кат. Карп, Ф. Сагатий, Гр. Біловус, В. Сокіл, З. Загачевський, А. Допілка, П. Загородний, Т. Терлецький, М. Лубоцький, Т. Кульчицький, Ю. Кульчицька, І. Дишевський, І. Милимук, В. Литвин, А. Колодруб, Текля Ромнків, А. Василик і Павлина Гаврилович.

Михайло Колодруб.

ЕМБРІДЖ, ПА.

Гостина в День Подяки.

Заходом Сестрицтва Апостольства Молитви при українській кат. церкві в Ембридж, Па., та Молодечого Жіночого Українського Товариства відбулась гостина в День Подяки. Присутніх гостей було коло 150 осіб. На головного бесідника комітет запросив головного команданта Організації Чорноморської Січи, п. Д. Т. Білецького. Святом проводив о. М. Копачук і на першого бесідника покликав посадника міста, П. Дж. Кола, який висказав свою радість за запрошення на гостину. Дальше зазначив, що любить українців та все буде іти їм на руку, як теж побажав нам єдности й любови між собою. Порушив справи міських виборів, за що його привитали гості оплесками.

Другим бесідником був п. Д. Т. Білецький, який розказав про наші визвольні змагання, геройські чини Українських Січових Стрільців, перебігаючи вкоротці світову війну. Головний командант обїжджає околиці Пітсбурщини й буде мати відчити в місцевостях, де є зорганізовані нові сотні Чорноморської Січи, як Гленвуд, Ренкін, Вілмердінг та інші.

Бесідник не забув теж і за молодь. Казав вщіплювати в неї українську ідею, посилати до рідної школи, до рідної церкви й виховувати її змаленьку в українськім дусі, бо тоді вона не пропаде для нашої нації.

І правда це, щира правда, як пропадає наша молодь. Старші між собою сваряться, а молодіж цього не любить і відходить... Треба нам найбільше дбати про нашу молодь, гуртувати її при своїх товариствах, організаціях. Не свариться нам тепер, але еднатись і любитись треба, бо приходить хвиля, що ми повинні бути готовими з помічю для нового зриву на рідних землях. Не сміємо спати, а потім нарікати, що ми не були „підготовані". Тому вже заздалегідь підготовлюймось до великих діл і великих жертв для добра грядучих поколінь. Говорив дальше п. Білецький, що ми тут в Америці подроздроблювані на маленькі гуртки й усі ненавидяться та гризуться, навіть по часописах, замісць іти разом, бо лиш одну ціль маємо, а це Вільну Соборну Українську Державу. До здобуття цеї мети мусимо стояти один за всіх і всі за одного, а щойно у своїй державі заведемо такий лад, який самі захочемо, і який буде нам найкращий. Не забув наш бесідник згадати й за москалів та ляхів, які не дають спокою навіть у могилах нашим героям, розказав про румунських циганів та „приятелів" чехів. А вкінці взивав, що не треба нікого оглядатись на нікого, а будувати власні сили, а всі разом з одною думкою і під одним проводом здобудемо те, за що лягли наші лицарі. По бесіді посипались невгаваючі оплески.

Опісля покликав о. М. Копачук до слова о. Гр. Маніту, пароха наших братів зза Карпат, що дуже щиро погратулював п. Д. Т. Білецькому за його таку гарну промову. А на кінець сам о. М. Копачук забрав голос про щирий вклад п. Білецького та зі щирим привітом і подякою закінчив гостинний вечір, а гості нагородили його довготрвалими оплесками.

Гість.

Дм. Словітський.

ЧИ НЕ ТАК?

Що вам з того, що майно
Горнете, криваві гроші,
А за вами йдуть літа,
Ви старі і нехороші?

Що вам з того? — Лишите
Доми, гроші і маєтки,
Бо за вами смерть іде,
І то як та тіньназбитки.

Що вам з того? — Ось підіть
Ви на цвинтар поза місто:
Там тисячі спочивають,
А хрестів там, ох, як густо!

У ФАШИСТІВСЬКІЙ ДЕРЖАВІ.

Нинішня італійська границя пересунулася значно на північ, на некорисіть давньої Австрії. Всежтаки вона віднесно ще не зайшла так далеко, як це сталося з південним Тиролем, що в цілости припав Італії. Стратегічні міри подиктували побідній Італії оперти свій оборонний пояс об верхи Тирольських Альп. На нашому шляху йде нинішня границя під Тарвісом, то є перед Понтафельо й Понтебою. Між цими обома останніми переходила давня границя. Юлійські Альпи виступають тут більш маєстатично, могучо та грізно. Вони становлять перехід до високих тирольських гір. Узбіччя їхні густо залісснені, стрімкі й простопадні, а верхи покриті корчами або зовсім лисі.

Перед Тарвісом прийшов італійський урядовець і з фашистівським поздоровленням забрав наші пашпорти. Німецькою мовою володіють італійці доволі слабо. На італійському боці видніють давні й новозбудовані касарні пограничних відділів. Італійські написи виперли німецькі й словінські. Поїзд минає багато тунелів, бо ми їдемо попід верхи Юлійських Альп. Зараз впадає в вічі ріжниця між німецьким порядком та італійським дозвіллям. Немало вражає старого жовніра, як бачить, як офіцир відбирає звіт пограничників, запхавши руки в кишені штанів! Або в почекальні довкола стола сидить погранична братія й при отворених дверях. Зовнішній вигляд будинків і тамошній лад відбігають далеко від німецького. Фашистівські символи, себто літорія, то є вязанка прутів з бардою, — видніють усюди. Навіть принагідно стрічний священик має таку відзнаку на своюму капелюсі. Урядовці у поведінці свобідні, кричать, бігають тут і там, даючи волю своїй живій вдачі.

Їдемо повагом у гору. Поїзд свище часто — установа, що хіба це тут існує. Дорогою лишаємо багато тунелів. Праворуч шляху оселя Понтеби, а на великій будівлі видніє напис: Народня школа ім. Данте Алігієрі. За часок вертається цашпортовий урядовець та з фашистівською пихою віддає нам пашпорти.

Минаємо стацію Кампоросо й багацько інших. Поїзд стає на кожній стації, хоч він зветься швидкий. Цілий пограничний пояс знаходиться тепер під військовою владою. Також видно будову нових касарень і магазинів. Військо таборує в наметах обіруч залізничого шляху. По дорогах видно значні пересування військ, себто зміну їх над союзною австрійською границею. Все це має звязок з можливістю націонал-соціялістичного перевороту в Австрії. Як оповідають подорожні, всі важніші переходи і шляхи над кордоном є заставлені колючодротяними засіками.

Дороги запущені, подекуди лишились останки воєнних шляхів. Зате краєвид гарний, бо чисто альпейський. Високі верхи й простопадні узгіря кінчаються глибокими долинами. Узбіччя гір вкриті густими шпильковими лісами, що пнуться вгорі на стрічу жаркого південного сонця. У цілому вигляді альпейського італійського господарства видно зараз великий контраст до німецьких Альп. Мабуть уже саме непосидюча вдача романа не сходиться з витревалістю та пляновістю герман. Попід наметами, крашеними у ріжнокольорові пружки, таборує італійська піхота. Одні грають копаного мяча, другі інші забави. По рухах, криках пізнати зараз, що це люди південного типу. Зі своїх таборів махають до поїздів руками і здоровлять по фашистівськи, не так з ввічливости, як більше з безділля і потреби його рухливої вдачі, кудись виладуватися.

Замітне явище, що в Італії всі мешканці носять довге одіння, і то без огляду на сильну спеку цього літа. Нема тут коротких тирольських штанців або безрукавих жіночих суконь. Зникли також звісні ще у світовій війні страшні італійські проклони й богохульства. Все це заслуга мусолінівського режиму, який є невблаганим супроти таких традиційних звичок своїх громадян. Воєнний настрій в Італії змагається. Рухи військ свідчать про плянове підготовлення фашистівської держави до переведення в діло кличів свого вожда. Вихована на цих засадах молода генерація шукає нових територій для еміграції, спинені нині до Америки і Франції. Три міліони надвишки людей мусять знайти новий простір оселення. Тому хитра Франція на лютневій конференції в Римі пустила італійський вентель у доріччя Нілю, в осередню Африку. В кожному поїзді їде доволі фашистів, що пильно слідкують за подорожніми, головно тими, що їдуть з німецьких країв або по німецьки балакають.

Володимир Левицький.

Між приятелями.

— Чи ти чув, що панна Григоращук вийшла за того ідіота Петра? Така багата дівчина, батько дав їй 100,000 долярів, а вона згодилася вийти за нього. Таж він нічим не є — справжнє зеро!

— То їй буде з ним дуже добре! Коли він, як кажеш, зеро — допише собі ще це зеро й матиме цілий міліон.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

С. С. ШИКАҐО, ІЛЛ.

З Листопадового Свята на край.

Старанням парохії, всіх товариств і орґанізацій, що є при савт-сайдській громаді, відсвятковано дня 17. листопада Листопадове Свято, яке розпочалося панахидою по поляглих борцях за волю України, яку відправив парох о. д-р Ковальський. По панахиді присутні перейшли з церкви і заняли всі місця в парохіяльній салі. Свято відбулося з багатою програмою, а то завдяки ново-прибувшому дяковчителеві п. Яґелі, котрий у такім скорім часі підготовив концертові точки співу і декламації. Виступав парохіяльний хор і хор шкільних дітей. Солісти: п. Вол. Ковалик, панна Люба Ковальська і панна Кукура. Дует: панни Ґенсьоровська й Анна Щербата. На пяні грала панна Янчук. Між іншими декламаціями вибивалась декламація панни Іванни Гірняк. Два реферати виголосили п. Ів. Побуцький і п. Ів. Когут. Про збірку говорив о. д-р Ковальський. Присутні зложили жертви такі:

По $5: Братства Пресв. Богородиці й св. Петра і Павла, Вільна Україна, Общество Руских Братств, Союз Українок, О. Д. В. У. ч. 46 і Петро Жовнірчак. Дрібні жертви на салі $5.73; по $2: А. Максимюк; по $1: В. Савчин, С. Брудний, о. д-р Ковальський, М. Маґзяк, О. Олешко, Гр. Гарасим, Марія Щумська, О. Федасюк, М. Тарандій, Гр. Марко, М. Кіт, П. Блідий, І. Когут, М. Шендюк, І. Козар, М. Гірняк, адв. Нагірняк, Мрака, М. Лютник, Кукура, Шавалюк, І. Побуцький, М. Урбан, д-р Сушко, Катерина Ковалик, В. Саґан, Rev. Harold Regney, І. Ларсон, П. Щербатий, Т. Пелех, Доротяк, Д. Ґіжовський, Н. Гладкий, В. Кузьма, Пирович, С. Ментус, І. Козак, І. Юрчак, І. Осідач, Кошіль, С. Ковалисько, Н. Гуменяк, А. Вовчук, пані Свірська, С. Троць, І. Заліско, І. Чайка; по 50 центів: Катерина Василишин, К. Нечипор і гість з Норт Сайд.

Збірка на салі принесла $92. Пані Шумовська зібрала за кокардки $10.77, з буфету прийшло $13.10. Разом дохід виносив $115.87. Розхід: за радіо і заплачення буфету $11.54.

Осталося разом з доходу $104, які рішено за ухвалою поодиноких дилеґатів поодиноких товариств розділити так: на інвалідів Української Армії $62, на сироти по українських жовнірах $16, а на боєвий фонд $26. Гроші вислано через Обєднання.

Щодо допису про Листопадове Свято, яку поміщено в „Свободі" з дня 27. листопада і який підписано „Приятель", подаємо таке: В критиці промовців сказано, що „одну і ту саму бесіду виголошувати на всіх святах в Америці — не годиться". Відповідаємо, що промовці, про котрих „Приятель" згадав, в часі Листопадових Свят по Америці не їздять і тим чином тої самої бесіди не виголошують. Крім того на Листопадовім Святі не говориться про економію чи ґеоґрафію України, а про події Листопадових Днів, що відбулися в листопаді 1918 р.

За Комітет Листопадового Свята:

В. Саґан, голова;
М. Маґзяк, скарбник;
Г. Побуцький, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ГРУДЕНЬ 1918 РОКУ.

Біліли стріхи, темний ліс
Шумить. Ми їдем до Бережан,
До кадри. Сани по снігу
Летіли легко з Перемишлян.

Минаєм Борщів, Дунаїв.
Блестить як сталь широкий став.
Ось Бережани. Стрільців повно
По ринку в поході серед вправ.

Бадьорі, горді, лиця червоні.
Тріщить мороз. Кріси в руках.
Кругом метушня, бліднуть жиди,
Ляхів збирає ляк і страх.

Дівчата наші, як калина,
Із сіл приносять щось з поживи.
Всюди веселість, хоч зима,
Іней на дубах висить сивий.

А господарі в кожухах
На купно в місто: вйо та вйо!
По вікнах жовто-сині стяги.
Життя бурливе, та гордо йшло.

За містом вправи: там стріляють,
Учаться хлопці воювати…
Гай, гай, минуло! Нині там
Проклятий ворог, милий брате.

Мине ще неодна зима біла,
Однак час всьому сприяє,
І в Бережанах, Перемишлянах
Знов наше військо погуляє.

Дм. Словітський.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

WAR WOULD MEAN END OF SOVIETS

Independence of Ukraine Present Aim of Mykola Kapustiansky of Paris

The universe, with its patchwork of empires, many of which are suffering turmoil or actually engaged in conflict is a disturbing sight; but for one who has spent a lifetime in the zones of terror, Canada offers some new thoughts of quietude and surcease from the rattle of sabres and the threats of battle.

Touring Canada

Such was the expression of General Mykola Kapustiansky, of Paris, France, a Ukrainian war veteran, who served his apprenticeship in war and followed infantry tactics as a career, later to enter diplomatic channels, and who is now in Saskatoon in the interests of an independant Ukraine.

When interviewed at his room in the Barry Hotel, General Kapustiansky, who is making his first visit to Canada, was asked what was most striking to him as a visitor from Europe, from whence come wars and rumors of war.

"The most forceful note?" queried the general through P. H. Sawchuk, manager of the Ukrainian National Home of Education, 228 Avenue G, south. "The most forceful impression was Winnipeg on Sunday—peaceful Sunday—a haven of peace—the religious aspect, of people going to church; the British and the Saxons going their ways without any trouble. Courtesy on all sides. Then, too, there was something in the land that recalled the steppes of the Ukraine, the great expanse of the Canadian Prairies."

On General Staff

In this age of seeming incongruities, thoughts of the present state of continental empires were intensified by discussing world affairs with General Kapustiansky. Born in the state of Ekaterinoslav, now known as Dniepropetrovsk, 55 years ago, he started soldiering in 1900 in the Far East. He was in the fighting zone during the Russo-Japanese War as a young officer. After that he went to St. Petersburg, now Leningrad, and completed his studies which led to the general staff.

He specialized in infantry tactics, and during the Great War was an officer of the general staff, and for a time was with the Russian Army on the German front, where he was chief of divisional staff. He went with the Ukrainian army in 1917 to fight for his own nation. He served on the general staff against the Red army. Later he entered the diplomatic circles in the interests of a united and independent Ukraine.

Short of stature, with moustache which might be termed military, and with meticulously parted beard, something remindful of the Russians of picture, the general bespeaks his soldiering upon introduction, by his smart coming to attention, and his formal bow. Thereafter, he relaxes to repose. His remarks are quiet, carefully chosen, softly uttered, except when he touches on the question of Soviet Russia, and then he becomes animated, vibrant, and quick to mention what he says are the wrongs inflicted upon his native land.

So academic is he in his conversation that the reporter suggested that he carried more of the nature of a student than the director of military affairs, whereupon he added that, in addition to his soldiering, he had studied much and had written much of war history abroad.

Probably of particular interest to Canadians in view of the repeated talk of Communism growing in Canada, will be the remarks of General Kapustiansky on the subject of the five-year plan, and the future of the so-called Reds.

"The ultimate result," he says, is that Soviet Russia will collapse."

"When?"

"Ah…"

"That is not so easy.

"That will depend," he explains, "on what happens, what actions take place in the countries on all sides."

He is in Saskatoon on a mission to aid in the solidification of Ukrainians the world over toward independence for the Ukraine. He preaches the gospel of Ukrainians in Canada, standing loyalty by Britain and their adopted land, but also he believes that in the present crisis in the Ukraine their aid is needed.

"As long as there is not a solid independent Ukrainian nation there absolutely will be no solid peace in Continental Europe," he states with some gesticulations.

The general explains that:

Long Opressed

"The natives of the Ukraine have been under oppression for years. They have been dominated by Soviet Russia. Through my expert knowledge, the five-year plan aims have been reached to a certain extent. The Red Government's chief aim was to militarize the army for the suppression of the agricultural class.

"To a certain extent they have reached their goal. The main view was that it was to protect the Soviet Union with an army; however, through collectives, and through the lack of human spirit, they have provoked the people.

"The Reds have a technical army, but they have not got the soul. The protection of the Soviet Union is very loose at present. The spirit behind it has been destroyed."

Black Spot

Speaking of the Ukraine in particular, the general said:

"One of the blackest spots in the Russian Soviet Union is the antagonism of the Ukrainians, and is due really to the destruction of the social, economic and national spirit; and the factions most antagonistic are the nationally-conscious agricultural classes.

"They are the ones that desire independence. They object to being a fraction of the Muscovite Union.

"Due to this really bad disorganization the Reds are afraid to start any external quarrels. At present they are trying to secure the confidence of the lower classes in order to gain strength.

"However, due to the provocation and injustices they have received, the laborers, factory workers, and so-called lower classes do and therefore it is difficult for the Government to solidify the Soviet into a strong nation.

"I am not only thinking, but quite sure of the fact, that the first external turmoil or warfare will result in the dispersion and the collapse of the Soviet Empire.

Under Red Heel

"The biggest question, and the unsafest one, lies in the several nationalist minorities which are striving for independence. The Ukrainians are trying to pull out and secure their independence. The Red Government will not permit withdrawal, although it is in the constitution that they may withdraw.

"The Ukrainians were independent from 1917 to the end of 1919. Then there was a revolution and the Ukrainians became subjects of Red Russia by the treaty of Riga in 1920. Between 1917 and 1920 the Ukrainians had been at war with the Red Army—the Bolsheviks; and if the Triple Entente had not intervened, the Ukraine could have been created an independent country.

"As it is now, with 45,000,000 persons, it is the largest subject country in the world."

Seek British Aid

The officer added that the Ukrainians looked to Britain for help. He says that without doubt it is helpful to have Britain on the Ukrainian side, and that "we may well apply ourselves with British Justice toward world peace."

He mentioned instances where Britain had aided the Russians and had been double-crossed. He said that the Reds were even now agitating against Britain in India. He said that was the compliment the Reds had paid England for her help.

General Kapustiansky will be in Saskatoon for a few days and will then go to Edmonton and Calgary and other Canadian points before returning to the United States, and thence to Europe. During his trip through the Dominion he will make a study of Canadian culture and of economics. He has no definite schedule for his meetings here, which will be chiefly among the Ukrainian war veterans. There are about 60 in the city. He said also that he would like to meet members of the Canadian Legion.

Saskatoon Star-Phœnix,
November 22, 1935.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(57)

P-57

© 1935, Edgar Rice Burroughs, Inc. UNITED FEATURE SYNDICATE, Inc.

Томі підняв машиновий кріс до плеча й крикнув: „Опустіть рушниці! Застрілю першого з вас, що пробує втікати!" Але він не бачив, як три араби закралися поза нього. Нагло вони кинулися на нього й розброїли його.

Ціла банда втекла, але Томі пігнався за тим, що забрав його машиновий кріс. Араб обернувся до американця й прицілився до ньо з кріса. Тоді Томі Волш кинувся йому до ніг, зовсім так, як футболевий грач в Америці.

І падаючи, араб випустив зброю, а Томі кинувся на неї. Але ворог уже зірвався на ноги та пігнав за своїми товаришами. Так Томі Велш лишився самий, покинений серед відомих і невідомих небезпек Африки.

Та він без страху почав далі шукати Джері Джовнсона. По хвилі він став відпочивати на боці гори. Нагло далеко під ним він побачив постать, що сиділа на скалі. Томі не пізнав у ній Тарзана, і не міг бачити, на що Тарзан удивлявся так завзято.